



Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (десети състав)

28 октомври 2021 година*

„Преюдициално запитване — Директива 2003/109/ЕО — Статут на дългосрочно пребиваващите граждани на трети страни — Член 11 — Директива 2011/98/ЕС — Права на работници от трети страни, които притежават единно разрешение — Член 12 — Директива 2009/50/ЕО — Права на граждани на трети страни, които притежават синя карта на ЕС — Член 14 — Директива 2011/95/ЕС — Права на лица, на които е предоставена международна закрила — Член 29 — Равно третиране — Социална сигурност — Регламент (ЕО) № 883/2004 — Координиране на системите за социална сигурност — Член 3 — Семейни обезщетения — Социални помощи — Социална закрила — Достъп до стоки и услуги — Правна уредба на държава члена, която изключва възможността граждани на трети страни да се ползват от „семейна карта“

По дело C-462/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunale di Milano (Районен съд Милано, Италия) с акт от 14 септември 2020 г., постъпил в Съда на 25 септември 2020 г., в рамките на производство по дело

Associazione per gli Studi Giuridici sull’Immigrazione (ASGI),

Avvocati per niente onlus (APN),

Associazione NAGA — Organizzazione di volontariato per l’Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti

срещу

Presidenza del Consiglio dei Ministri — Dipartimento per le politiche della famiglia,

Ministero dell’Economia e delle Finanze,

СЪДЪТ (десети състав),

състоящ се от: С. Lycourgos, председател на четвърти състав, изпълняващ функцията на председател на десети състав, I. Jarukaitis (докладчик) и М. Pešič, съдии,

генерален адвокат: P. Pikamäe,

секретар: A. Calot Escobar,

* Език на производството: италиански.

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Associazione per gli Studi Giuridici sull’Immigrazione (ASGI), Avvocati per niente onlus (APN) и Associazione NAGA — Organizzazione di volontariato per l’Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti, от A. Guariso, L. Neri и I. Traina, avvocati,
- за италианското правителство, от G. Palmieri, подпомагана от P. Gentili, avvocato dello Stato,
- за Европейската комисия, от C. Cattabriga и D. Martin,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 11, параграф 1, букви г) и е) от Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни (ОВ L 16, 2004 г., стр. 44; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 225), на член 12, параграф 1, букви д) и ж) от Директива 2011/98/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно единна процедура за кандидатстване на граждани на трети държави за единно разрешение за пребиваване и работа на територията на държава членка и относно общ набор от права за работници от трети държави, законно пребиваващи в държава членка (ОВ L 343, 2011 г., стр. 1), на член 14, параграф 1, буква д) от Директива 2009/50/ЕО на Съвета от 25 май 2009 година относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави за целите на висококвалифицирана трудова заетост (ОВ L 155, 2009 г., стр. 17) и на член 29 от Директива 2011/95/ЕС на Европейски парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 2011 г., стр. 9).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Associazione per gli Studi Giuridici sull’Immigrazione (ASGI), Avvocati per niente onlus (APN) и Associazione NAGA — Organizzazione di volontariato per l’Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti, от една страна, и Presidenza del Consiglio dei Ministri — Dipartimento per le politiche della famiglia (председателство на Министерския съвет — Отдел за семейни политики, Италия) и Ministero dell’Economia e delle Finanze (Министерство на икономиката и финансите, Италия), от друга страна, относно изключването на граждани на трети страни от кръга на лицата, които имат право на карта, предоставяна на семействата, която им позволява да получават отстъпки или ценови намаления при закупуването на стоки и услуги (наричана по-нататък „семејната карта“).

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2003/109

3 Член 11 от Директива 2003/109 е озаглавен „Равноправно третиране“ и гласи:

„1. Дългосрочно пребиваващият се ползва от равноправно третиране с гражданите на държавата членка по отношение на:

[...]

г) социалното осигуряване, социалното подпомагане и социалната закрила, така както са дефинирани в националното законодателство;

[...]

е) достъпа до стоки и услуги и предлагането на разположение на обществото на стоки и услуги, както и достъп[а] до процедурите за отпускане на жилище;

[...]

2. Относно разпоредбите на параграф 1, букви б), г), д), е) и ж) съответната държава членка може да сведе равноправното третиране до случаите, в които мястото на регистриране или обичайно местопребиваване на дългосрочно пребиващия или на членовете на неговото семейство, за придобиването на което той претендира, е на територията на държавата членка.

[...]“.

Директива 2009/50

4 Член 14 от Директива 2009/50 е озаглавен „Равно третиране“ и гласи:

„Притежателите на синя карта на ЕС се третират наравно с гражданите на държавата членка, издаваща синята карта, по отношение на:

[...]

а) разпоредбите в националното право, отнасящи се до клоновете на социалната сигурност съгласно определението в Регламент (ЕИО) № 1408/71 [на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността (ОВ L 149, 1971 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 26)]. Специалните разпоредби в приложението към Регламент (ЕО) № 859/2003 [на Съвета от 14 май 2003 година за разширяване на приложното поле на разпоредбите на Регламент (ЕИО) № 1408/71 и Регламент (ЕИО) № 574/72 за граждани на трети страни, които все

още не са субект на тези разпоредби единствено на основание тяхното гражданство (Ю L 124, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 186),] се прилагат съответно;

[...]

ж) достъпа до стоки и услуги и доставянето на стоки и услуги, предоставени за обществено ползване, включително процедури за жилищно настаняване, както и информация и консултиране, предоставяни от службите по заетостта;

[...]“.

Директива 2011/95

5 Член 29 от Директива 2011/95 е озаглавен „Социални грижи“ и гласи в параграф 1:

„Държавите членки гарантират на лицата, на които е предоставена международна закрила, получаването в държавата членка, която им е предоставила такава закрила, на необходимите социални грижи, както е предвидено за гражданите им“.

Директива 2011/98

6 Член 12 от Директива 2011/98 е озаглавен „Право на равно третиране“ и гласи:

„1. Работници от трети държави по смисъла на член 3, параграф 1, букви б) и в) се ползват от право на равно третиране с гражданите на държавата членка, в която пребивават, по отношение на:

[...]

а) клоновете на социалната сигурност, определени в Регламент (ЕО) № 883/2004 [на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82 и поправка в ОВ L 33, 2008 г., стр. 12].

[...]

ж) достъпа до стоки и услуги и доставката на стоки и услуги, предоставяни на обществеността, включително до процедурите за жилищно настаняване, предвидени в националното право, без да се засяга свободата на договаряне в съответствие с правото на Съюза и националното право;

[...]

2. Държавите членки могат да ограничат равното третиране:

[...]

г) съгласно параграф 1, буква ж), като:

i) ограничат прилагането му до работниците от трети държави, които са трудово заети;
[...]

Регламент № 883/2004

7 Член 1 от Регламент № 883/2004 е озаглавен „Определения“ и предвижда:

„За целите на настоящия регламент:

[...]

щ) „семејни обезщетения“ са всички обезщетения в натура или парични обезщетения, предназначени за покриване на семејни разходи, с изключение на плащанията за издръжка и специалните помощи при раждане на дете или осиновяване, посочени в приложение I.

8 Член 3 от този регламент е озаглавен „Материален обхват“ и предвижда в параграф 1:

„Настоящият регламент се прилага към всички законодателства относно следните клонове на социална сигурност:

[...]

й) семејни обезщетения“.

Италианското право

9 Член 1, параграф 391 от legge n. 208/2015 — Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge di stabilità 2016) (Закон № 208/2015 за приемане на разпоредби за определяне на годишния и многогодишния държавен бюджет (Закон за бюджета за 2016 г.) от 28 декември 2015 г. (редовна притурка към GURI, бр.302 от 30 декември 2015 г.) в редакцията му, приложима към фактите по главното производство, гласи:

„От 2016 г. се въвежда семејна карта, предназначена за семейства, състоящи се от италиански граждани или граждани на държави — членки на Европейския съюз, законно пребиваващи в Италия, с поне три живеещи със семейството деца на възраст под 26 години. Картата се издава на семействата при поискване съгласно критериите и условията, установени с декрет на министър-председателя или на министъра на семејната политика и хората с увреждания, съгласуван с министъра на икономиката и финансите, който трябва да бъде приет в срок до три месеца от датата на влизане в сила на настоящата разпоредба. Картата осигурява достъп до отстъпки при закупуването на стоки или услуги или ценови намаления, предоставени от публични или частни субекти, участващи в инициативата. Субектите, участващи в инициативата, които предоставят отстъпки или намаления, по-големи от обичайно практикуваните на пазара, могат да използват своето участие в инициативата за популяризиране и рекламни цели“.

- 10 Член 1, параграф 391 от този закон е приведен в изпълнение с decreto della Presidenza del Consiglio dei Ministri — Dipartimento per le politiche della famiglia — Rilascio della Carta della famiglia (Декрет на Министерски съвет, Отдел за семейни политики, за издаване на семейна карта) от 27 юни 2019 г. (GURI, бр. 203 от 30 август 2019 г.). Този декрет предвижда, че семейната карта се издава от отдела за семейни политики на председателството на Министерския съвет по искане на заинтересованите лица. Искането трябва да бъде подадено чрез интернет сайт и в него заявителят трябва да декларира, че отговаря на изискванията, предвидени в закона, по-специално че има статут на италиански гражданин или на гражданин на държава — членка на ЕС, законно пребиваващ в Италия. Публичните или частните доставчици на стоки и услуги (например търговците) участват доброволно в инициативата. За целта те могат да сключат споразумение с отдела за семейни политики на председателството на Министерския съвет. Те трябва да се ангажират да предоставят на притежателите на картите отстъпка от най-малко 5 % от продажната цена на определени стоки или услуги, избрани от самите доставчици. Имената на участващите доставчици се публикуват на интернет сайта.
- 11 Член 90 bis от decreto-legge n. 18/2020 — Misure di potenziamento del Servizio sanitario nazionale e di sostegno economico per famiglie, lavoratori e imprese connesse all'emergenza epidemiologica da COVID-19 (Декрет-закон № 18/2020 за въвеждане на мерки за подсилване на националната здравна служба и за финансова помощ за семействата, работниците и предприятията във връзка с епидемиологичната криза, предизвикана от COVID-19) от 17 март 2020 г. (GURI, бр. 70 от 17 март 2020 г.), въведен с legge di conversione n. 27/2020 (Закон за преобразуване № 27/2020) от 24 април 2020 г. (редовна притурка към GURI, бр. 110 от 29 април 2020 г.), намалява за 2020 г. само на едно броя на децата на издръжка, който се изисква за получаването на семейна карта.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 12 С писмо от 31 март 2020 г. ASGI и две други асоциации, които не са жалбоподатели в главното производство, искат от отдела по семейни политики на председателството на Министерския съвет да се остави без приложение правната уредба относно семейната карта, тъй като изключва възможността граждани на трети страни, които притежават защитен от правото на Съюза статут, да се ползват от нея.
- 13 Тъй като това искане остава без отговор, жалбоподателите сезират запитващата юрисдикция — Tribunale di Milano (Районен съд Милано, Италия), по реда на специалното производство по спорове в областта на дискриминацията с искане тази правна уредба да се остави без приложение и да се разпорежи нейното изменение.
- 14 Пред посочената юрисдикция жалбоподателите поддържат по-специално че разглежданата правна уредба противоречи на член 11, параграф 1, буква г) от Директива 2003/109, тъй като според тях семейната карта попада в обхвата на понятията „социално осигуряване“, „социално подпомагане“ и „социална закрила“ по тази разпоредба. Тази правна уредба противоречала и на член 12, параграф 1, буква д) от Директива 2011/98/ЕС във връзка с член 1, буква щ) и с член 3, параграф 1, буква й) от Регламент № 883/2004, тъй като семейната карта попадала в обхвата на понятието „семейни обезщетения“ по този регламент. Накрая, посочената правна уредба противоречала на член 14, параграф 1,

буква д) от Директива 2009/50 във връзка със същите разпоредби от Регламент № 883/2004 и с член 29 от Директива 2011/95, тъй като семейната карта попадала в обхвата на понятието „социална закрила“ по тази разпоредба.

- 15 Освен това жалбоподателите изтъкват, че разглежданата правна уредба е несъвместима с правото на Съюза и ако се приеме, че издаването на семейната карта представлява услуга по смисъла на член 11, параграф 1, буква е) от Директива 2003/109/ЕО, на член 12, параграф 1, буква ж) от Директива 2011/98/ЕО и на член 14, параграф 1, буква ж) от Директива 2009/50/ЕО.
- 16 Ответниците в главното производство искат отхвърлянето на жалбата, като, що се отнася до Директива 2003/109, поддържат, че семейната карта не попада в обхвата на понятията „социално подпомагане“ или „социална закрила“, а представлява мярка за подкрепа на семейството и за намаляване на разходите му за услуги. В това отношение те изтъкват, че предоставянето на тази карта не зависи от доходите на получателите и че тя не се финансира от публичните органи, тъй като отстъпките се предоставят от участващите в споразумението доставчици на стоки и услуги. По аналогични причини те считат, че разглежданата правна уредба не противоречи нито на Директива 2011/98, тъй като семейната карта не може да се счита за семейно обезщетение, нито на Директива 2009/50, нито пък на Директива 2011/95.
- 17 Запитващата юрисдикция посочва, че разрешаването на спора по главното производство зависи главно от това дали семейната карта попада в обхвата на някое от понятията „социално осигуряване“, „социално подпомагане“, „социална закрила“, „достъп до стоки и услуги“ или „семейни обезщетения“, които се съдържат в горепосочените директиви и в Регламент № 2004/883.
- 18 Тя отбелязва, че макар по-малката печалба поради отстъпката, която получават семействата, притежаващи семейна карта, да остава за сметка на публичните или частните доставчици на стоки и услуги, които решат да сключат споразумение с отдела за семейни политики на председателството на Министерския съвет, този отдел, който се финансира от държавния бюджет, разглежда заявленията за семейни карти, издава тези карти и публикува имената на публичните или частните субекти, които са сключили такова споразумение.
- 19 Тя посочва, че повдигнатите от страните правни въпроси трябва да бъдат решени чрез самостоятелно тълкуване на правото на Съюза.
- 20 При тези обстоятелства Tribunale di Milano (Районен съд Милано) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
„1) Допуска ли член 11, параграф 1, буква г) или е) от [Директива 2003/109] национална правна уредба като разглежданата, която предвижда издаването от правителството на държава членка само на граждани на тази държава членка и на други държави — членки на Европейския съюз, с изключение на дългосрочно пребиваващите граждани на трети държави, на документ, който дава право на отстъпка при доставката на стоки или услуги от публични и частни субекти, сключили споразумение с правителството на тази държава членка?

- 2) Допуска ли член 12, параграф 1, буква д) от [Директива 2011/98] във връзка с член 1, буква щ) и член 3, [параграф 1], буква й) от [Регламент № 883/2004] или член 12, параграф 1, буква ж) от [Директива 2011/98] национална правна уредба като разглежданата, която предвижда издаването от правителството на държава членка само на граждани на тази държава членка и на други държави — членки на Европейския съюз, с изключение на гражданите на трети държави, посочени в член 3, параграф 1, букви б) и в) от [Директива 2011/98], на документ, който дава право на отстъпка при доставката на стоки или услуги от публични и частни субекти, сключили споразумение с правителството на тази държава членка?
- 3) Допуска ли член 14, параграф 1, буква д) от [Директива 2009/50] във връзка с член 1, буква щ) и член 3, буква й) от [Регламент № 883/2004] или член 14, параграф 1, буква ж) от [Директива 2009/50] национална правна уредба като разглежданата, която предвижда издаването от правителството на държава членка само на граждани на тази държава членка и на други държави — членки на Европейския съюз, с изключение на гражданите на трети държави, притежаващи „синя карта на ЕС“ по смисъла на [Директива 2009/50], на документ, който дава право на отстъпка при доставката на стоки или услуги от публични и частни субекти, сключили споразумение с правителството на тази държава членка?
- 4) Допуска ли член 29 от [Директива 2011/95] национална правна уредба като разглежданата, която предвижда издаването от правителството на държава членка само на граждани на тази държава членка и на други държави — членки на Европейския съюз, с изключение на гражданите на трети държави, които се ползват от международна закрила, на документ, който дава право на отстъпка при доставката на стоки или услуги от публични и частни субекти, сключили споразумение с правителството на тази държава членка?“.

По преюдициалните въпроси

- 21 С четирите си въпроса, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 11, параграф 1, буква г) или член 11, параграф 1, буква е) от Директива 2003/109, член 12, параграф 1, буква д) или член 12, параграф 1, буква ж) от Директива 2011/98, член 14, параграф 1, буква д) или член 14, параграф 1, буква ж) от Директива 2009/50 и член 29 от Директива 2011/95 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба на държава членка, която изключва гражданите на трети страни, посочени в тези директиви, от кръга на лицата, които имат право на семейна карта, която им позволява да получават отстъпки или ценови намаления при покупката на стоки или услуги от публични или частни субекти, сключили споразумение с правителството на тази държава членка.
- 22 За да се определи, на първо място, дали това изключване противоречи на равното третиране, що се отнася до посочените в тези директиви обезщетения, трябва да се провери дали семейната карта попада в обхвата на някое от тях.
- 23 За тази цел най-напред следва да се отбележи, че обезщетенията по член 12, параграф 1, буква д) от Директива 2011/98 и член 14, параграф 1, буква д) от Директива 2009/50 са обезщетения, спадащи към различните клонове на социалната сигурност, както са определени в правото на Съюза, а именно в Регламент № 883/2004.

- 24 Съгласно постоянната практика на Съда разграничението между обезщетенията, попадащи в приложното поле на Регламент № 883/2004, и обезщетенията, които са изключени от него, се основава главно на елементите, характерни за всяко обезщетение, а именно неговата крайна цел и условията за отпускането му, а не на това дали едно обезщетение е квалифицирано от националното законодателство като социалноосигурително обезщетение (решения от 21 юни 2017 г., *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, т. 20 и цитираната съдебна практика и от 2 април 2020 г., *Caisse pour l'avenir des enfants* (Дете на съпруг на пограничен работник), C-802/18, EU:C:2020:269, т. 35 и цитираната съдебна практика).
- 25 Съдът многократно е постановявал, че едно обезщетение може да се счита за социалноосигурително обезщетение, доколкото, от една страна, е отпуснато на получателите без каквато и да е индивидуална и дискреционна преценка на нуждите на лицето въз основа на законово определено положение, и от друга страна, е свързано с някой от рисковете, изрично изброени в член 3, параграф 1 от Регламент № 883/2004 (решения от 21 юни 2017 г., *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, т. 20 и цитираната съдебна практика и от 2 април 2020 г., *Caisse pour l'avenir des enfants* (Дете на съпруг на пограничен работник), C-802/18, EU:C:2020:269, т. 36 и цитираната съдебна практика).
- 26 Така обезщетенията, автоматично предоставени на семействата, които отговарят на определени обективни критерии относно по-специално размера им, доходите им и капиталовите им средства, извън каквато и да е индивидуална и при упражняване на оперативна самостоятелност преценка на личните нужди, и които имат за цел да компенсират семейните разходи, трябва да се считат за социалноосигурителни обезщетения (решения от 21 юни 2017 г., *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, т. 22 и цитираната съдебна практика и от 2 април 2020 г., *Caisse pour l'avenir des enfants* (Дете на съпруг на пограничен работник), C-802/18, EU:C:2020:269, т. 37 и цитираната съдебна практика).
- 27 Що се отнася до въпроса дали дадено обезщетение се числи към семейните обезщетения по член 3, параграф 1, буква й) от Регламент № 883/2004, трябва да се отбележи, че според член 1, буква щ) от този регламент изразът „семеини обезщетения“ обозначава всички обезщетения в натура или парични обезщетения, предназначени за покриване на семейни разходи, с изключение на плащанията за издръжка и специалните помощи при раждане на дете или осиновяване, посочени в приложение I към този регламент. Така семейните обезщетения са предназначени да подпомогнат социално работниците, които издържат семейства, като ангажират обществото при поемането на семейните разходи. В това отношение Съдът е постановил, че изразът „посрещане на семейни разходи“ трябва да се тълкува в смисъл, че обозначава по-специално обществения принос към семейния бюджет, чиято цел е да намали тежестите, свързани с издръжката на децата (вж. в този смисъл решения от 24 октомври 2013 г., *Lachheb*, C-177/12, EU:C:2013:689, т. 34 и 35 и цитираната съдебна практика, от 21 юни 2017 г., *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, т. 23 и цитираната съдебна практика и от 2 април 2020 г., *Caisse pour l'avenir des enfants* (Дете на съпруг на пограничен работник), C-802/18, EU:C:2020:269, т. 38).
- 28 Макар обаче, както поддържат жалбоподателите, семейната карта да е предназначена за семействата и да е квалифицирана от италианския законодател като „мярка за подпомагане на многодетни семейства“ и макар издаването на тази карта, сключването на споразумения със заинтересованите доставчици на стоки или услуги и публикуването на имената им да се осигуряват и финансират от държавата, целта на посочената карта е

получаването на отстъпки или ценови намаления от тези доставчици, които понасят съответните разходи и участват доброволно в тази акция в подкрепа на семействата. При това положение, както изтъкват италианското правителство и Европейската комисия, семейната карта не представлява обезщетение с характер на обществен принос, което ангажира обществото в поемането на семейните разходи, и следователно не попада в приложното поле на Регламент № 883/2004.

- 29 От това следва, че член 12, параграф 1, буква д) от Директива 2011/98 и член 14, параграф 1, буква д) от Директива 2009/50 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат правна уредба като разглежданата в главното производство.
- 30 По-нататък, за разлика от директиви 2011/98 и 2009/50, Директива 2003/109 препраща към националното право, за да се определи дали дадено социално обезщетение попада сред тези, за които тя се отнася, тъй като член 11, параграф 1, буква г) от последната директива предвижда равно третиране на дългосрочно пребиваващите лица и гражданите на държавата членка, що се отнася до социалното осигуряване, социалното подпомагане и социалната закрила, „така както са дефинирани в националното законодателство“.
- 31 В това отношение трябва да се припомни, че когато законодателят на Съюза изрично препраща към националното законодателство, както прави в член 11, параграф 1, буква г) от Директива 2003/109, Съдът не трябва да дава самостоятелно и еднакво определение на съответните термини от гледна точка на правото на Съюза. Все пак липсата на самостоятелно и еднакво определение от гледна точка на правото на Съюза на понятията „социално осигуряване“, „социално подпомагане“ и „социална закрила“ за целите на тази директива и препращането към националното право не означават, че държавите членки могат да застрашат полезното действие на Директивата при прилагането на предвидения в тази разпоредба принцип на равно третиране (вж. в този смисъл решение от 24 април 2012 г., *Kamberaj*, C-571/10, EU:C:2012:233, т. 77 и 78).
- 32 В случая обаче не изглежда, че изключването на гражданите на трети страни, които притежават статут на дългосрочно пребиваващ на основание Директива 2003/109, от кръга на лицата, които имат право на семейна карта, може да застраши полезното действие на тази директива, що се отнася до равното третиране в областта на социалното осигуряване, социалното подпомагане и социалната закрила. Следователно, доколкото съгласно италианското законодателство тази карта не попада в обхвата на понятията „социално осигуряване“, „социално подпомагане“ или „социална закрила“, което следва да се провери от запитващата юрисдикция, член 11, параграф 1, буква г) от Директива 2003/109 допуска правна уредба като разглежданата в главното производство.
- 33 Що се отнася до Директива 2011/95, в член 29 тя предвижда, че държавите членки гарантират на лицата, на които е предоставена международна закрила, получаването в държавата членка, която им е предоставила такава закрила, на необходимите социални грижи, както е предвидено за гражданите им. Така тази директива изисква размерът на социалните обезщетения, отпуснати на лицата, които се ползват от международна закрила от държавата членка, която им е предоставила такава закрила, да бъде същият като предлагания на гражданите на тази държава членка (вж. в този смисъл решение от 21 ноември 2018 г., *Ayubi*, C-713/17, EU:C:2018:929, т. 25).

- 34 Макар Директива 2011/95 да не уточнява по никакъв начин обезщетенията, които би трябвало да получават лицата, които се ползват от социални помощи по силата на член 29 от тази директива, съгласно постоянната съдебна практика понятието „социални помощи“ обозначава съвкупността от схеми за помощи, които са установени от публичните органи на национално, регионално или местно равнище и от които се ползват лицата, които не разполагат с достатъчно средства, за да задоволят основните си потребности и тези на семейството си (вж. по аналогия решения от 11 ноември 2014 г., *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, т. 63 и от 15 септември 2015 г., *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, т. 44).
- 35 В случая запитващата юрисдикция следва да провери дали с оглед на това определение семейната карта представлява вид социална помощ по смисъла на член 29 от Директива 2011/95.
- 36 Що се отнася, на второ място, до това да се определи дали изключването на гражданите на трети страни, за които се отнасят директиви 2003/109, 2011/98 и 2009/50, от кръга на лицата, които имат право на семейна карта, противоречи на равното третиране, предвидено в член 11, параграф 1, буква е) от Директива 2003/109, в член 12, параграф 1, буква ж) от Директива 2011/98 и в член 14, параграф 1, буква ж) от Директива 2009/50, следва да се констатира, че тези разпоредби предвиждат равно третиране на гражданите на трети страни, за които се отнасят тези директиви, и гражданите на приемащата държава членка, що се отнася до достъпа до стоки и услуги и до доставката на стоки и услуги за обществено ползване.
- 37 От предоставената от запитващата юрисдикция информация обаче е видно, че целта на семейната карта е да даде достъп до стоки и услуги и до доставката на стоки и услуги за обществено ползване, като се предостави отстъпка или ценово намаление.
- 38 При това положение изключването на гражданите на трети страни, за които се отнасят тези директиви, от кръга на лицата, които имат право на семейна карта, доколкото ги лишава от достъп до тези стоки и услуги и от доставката им при същите условия като тези, от които се ползват италианските граждани, представлява неравно третиране, което противоречи на член 11, параграф 1, буква е) от Директива 2003/109, на член 12, параграф 1, буква ж) от Директива 2011/98 и на член 14, параграф 1, буква ж) от Директива 2009/50.
- 39 В това отношение следва да се отбележи, че от материалите по делото, и по-специално от представеното от италианското правителство писмено становище, не следва, че последното ясно е заявило волта си да се ползва от изключенията по член 11, параграф 2 от Директива 2003/109 и член 12, параграф 2, буква г), подточка i) от Директива 2011/98 (вж. в този смисъл решение от 21 юни 2017 г., *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, т. 29 и цитираната съдебна практика).
- 40 С оглед на изложените съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че:
- член 12, параграф 1, буква д) от Директива 2011/98 и член 14, параграф 1, буква д) от Директива 2009/50 трябва да се тълкуват в смисъл, че допуска правна уредба на държава членка, която изключва гражданите на трети страни, посочени в тези директиви, от кръга на лицата, които имат право на карта, предоставяна на семействата, която им позволява да получават отстъпки или ценови намаления при покупката на стоки и услуги, доставяни от публични или частни субекти, сключили договор с правителството на тази държава членка.

- член 11, параграф 1, буква г) от Директива 2003/109 трябва да се тълкува в смисъл, че също допуска такава правна уредба, доколкото съгласно националното законодателство на тази държава членка такава карта не попада в обхвата на понятията „социално осигуряване“, „социално подпомагане“ или „социална закрила“, което следва да се провери от запитващата юрисдикция.
- член 29 от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска такава правна уредба, ако посочената карта попада в обхвата на установена от публичните органи схема за помощи, използвана от лице, което не разполага с достатъчно средства, за да посрещне основните си нужди, както и тези на семейството си, което следва да се провери от запитващата юрисдикция, и
- член 11, параграф 1, буква е) от Директива 2003/109, член 12, параграф 1, буква ж) от Директива 2011/98 и член 14, параграф 1, буква ж) от Директива 2009/50 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат такава правна уредба.

По съдебните разноски

- 41 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (десети състав) реши:

Член 12, параграф 1, буква д) от Директива 2011/98/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно единна процедура за кандидатстване на граждани на трети държави за единно разрешение за пребиваване и работа на територията на държава членка и относно общ набор от права за работници от трети държави, законно пребиваващи в държава членка, и член 14, параграф 1, буква д) от Директива 2009/50/ЕО на Съвета от 25 май 2009 година относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави за целите на висококвалифицирана трудова заетост трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат правна уредба на държава членка, която изключва гражданите на трети страни, посочени в тези директиви, от кръга на лицата, които имат право на карта, предоставяна на семействата, която им позволява да получават отстъпки или ценови намаления при покупката на стоки и услуги, доставяни от публични или частни субекти, сключили договор с правителството на тази държава членка.

Член 11, параграф 1, буква г) от Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни трябва да се тълкува в смисъл, че също допуска такава правна уредба, доколкото съгласно националното законодателство на тази държава членка такава карта не попада в обхвата на понятията „социално осигуряване“, „социално подпомагане“ или „социална закрила“, което следва да се провери от запитващата юрисдикция.

Член 29 от Директива 2011/98/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно единна процедура за кандидатстване на граждани на трети държави за единно разрешение за пребиваване и работа на територията на държава членка и относно общ набор от права за работници от трети държави, законно пребиваващи в държава членка, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска такава правна уредба, ако посочената карта попада в обхвата на установена от публичните органи схема за помощи, използвана от лице, което не разполага с достатъчно средства, за да посрещне основните си нужди, както и тези на семейството си, което следва да се провери от запитващата юрисдикция.

Член 11, параграф 1, буква е) от Директива 2003/109, член 12, параграф 1, буква ж) от Директива 2011/98 и член 14, параграф 1, буква ж) от Директива 2009/50 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат такава правна уредба.

Подписи